

Hyggelig tilvekst

Dette kortet kom i mitt eie etter en auksjon. Det skal inn i "samlingen" som et eksempel på bypostmerke brukt i stedet for vanlig norsk frimerke. Dette kortet er ikke filatelistisk – men ekte vare. Og verd prisen. Samt en kommentar eller to.

Kortet er frankert med bypostmerke **SA 51** fra **Trondhjems By-Post**. 2 øre var brevkortporto innen byposten (ca. 1899-1913). Brevkortporto lokalt med posten ville vært 3 øre (1888-1917) men dette kortet skulle lenger, helt til Orkdal. Riktig porto ville vært 5 øre (1877-1919). Kortet er satt i straffeporto med det dobbelte av manglende porto (regel fra 1899). Kortet er ikke datert, men stemplet med Trondheim maskinstempel, type M25, **TRONDHJEM 10 VIII 12**. Stemplet dekker også bypostmerket. Portomerket er stemplet med sveitserstempel, **GJØLME 11 VIII 12**.

Så langt filatelidelen – opplysninger som naturlig hører hjemme i en normal tekst i mitt kommende byposteksponat Trondheim.

En postsamler ville sikkert gått videre med at det er et lokalt produsert kort, utgitt av **M. Fallan**, og fortalt om fabrikanten. En annen ville kanskje fortalt hvor på **Domkirken i Trondheim**, i dag Nidarosdomen, vi finner denne "**Kongeinngangen**". Jeg samler ikke postkort for billedsiden del, men jeg vet selvsagt at vi finner denne inngangen på sydsiden av kirkens kor. Navnet brukt på kortet er imidlertid ikke det i dag brukte. Det riktige navnet også i 1912 "**Erkebiskopens inngang**". Tross alt, Erkebispegården var og er nærmeste nabo mot syd. (Men den kalles ofte "Kongsgården"..) Det er likevel ikke billedsiden jeg finner interessant i forbindelse med kortet.

Kulturhistorisk kan kortet fra min synsvinkel beskrives som en enkel kommunikasjon mellom venninner; i dag ville slikt kanskje vært avviklet med SMS. Bygdebøker, folketellingsdata og kirkebøker vil kunne si mye mer. *Hadde avsender eller mottaker vært i min slekt*, ville jeg gransket til bunns, kanskje funnet slektsbånd mellom dem. Enkle oppslag (og flere oppslag enn jeg har gjort) i digitalarkivet kan gi svar på det meste, kart over aktuelt område kan gi tips ut over dette.

Avsenderen er **Ingeborg A. Høiem**, født 16.7.1891 i Amerika, gårdmannsdatter fra Kongsvik gård på **Byneset**, (mellom Vedvik og Byneset kirke), gården i familiens eie fra 1906. Hun var eldste barn i stor søskenflokk, faren Anders Anderssen Høyem var født som 3. sønn på en av nabogårdene, Høyem. Det var stor utvandring fra Byneset til Amerika på 1870 og 1880-tallet. Faren var altså vendt tilbake med familien, de senere barna født i Norge.

Mottakeren er **Anna O. Meland**, født 18.6.1890 som gårdmannsdatter på Øvre Meland i Børsa. I folketellingen 1910 er hun tjenestejente på Rove gård i Geitastrand. (Lokaltrafikken anløp **Roven**.) I 1912 er hun ansatt på Bliks hotell på Orkedalsøren, nå kjent som **Orkanger**. Poststedet da **Gjølme**.

Ettersom kortet er sendt fra **Trondhjem** og frankert med bypostmerke, er det nærliggende å tro at Ingeborg har fått tjeneste i "Byen". Jeg kan også tenke meg at hun hos sin arbeidsgiver var mer vant til bypost enn statspost. (Til langt ut på nittenhundretallet var "Byen" entydig begrep for **Trondhjem** godt ut over trøndelagsfylkene.)

Fra 1964 er Byneset en del av Trondheim kommune. Byneset og Børsa var lenge i samme prestegjeld, jentene kan ha stått til konfirmasjon sammen. Fjordarmen Gulosen var ikke den gangen et skille som nå, vannet bandt sammen. Roven ligger kort vei fra Orkedalsøren på vestsiden av Orkdalsfjorden.

Kartet her er hentet fra Kartverkets åpne digitale kart. *Hadde* en av mine slektninger vært implisert, ville jeg kanskje plottet inn gårdene og bearbeidet kartet. Men det er alt for langt "ut på viddene" for et postkort som jeg har kjøpt for å bruke i et helt annet formål. Her er det bare vist som eksempel på hva vi kan gjøre med utgangspunkt i det vi er felles om å være opptatt av i NPS, posthistorie.

En annen posthistoriker ville kanskje gått inn på en av sine spesialiteter, transportveien for post fra "Byen" til Orkedalsøren.

Per Erik Knudsen